

SPÓŁKI Z UDZIAŁEM ZAGRANICZNYM W ŚRODOWISKU LOKALNYM

STUDIUM

Synteza wyników badania opinii
inwestorów zagranicznych i przedstawicieli
władz lokalnych

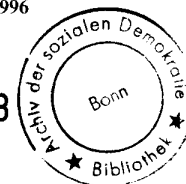
przeprowadzonego przez
Centrum Badań Marketingowych INDICATOR

na zlecenie
FUNDACJI im. FRIEDRICHA EBERTA
Przedstawicielstwo w Polsce

Jan Błuszkowski
Jan Garlicki

Warszawa, kwiecień 1996

C 97 - 00038

Spółki z udziałem zagranicznym w środowisku lokalnym

Proces przekształceń ustrojowych w Polsce wiąże się z tworzeniem nowego układu podmiotów aktywności społeczno - ekonomicznej. Zakwestionowane zostało przekonanie o szczególnej roli państwa i rządu w bezpośrednim sterowaniu procesami gospodarczymi. W wiary pogłębiania liberalnych reform gospodarczych rolę tę w coraz większym stopniu przejmują konkretne instytucje i organizacje, społeczności lokalne i regionalne, grupy i środowiska zawodowe oraz jednostki dysponujące różnymi zasobami i kompetencjami. W rezultacie wzrasta znaczenie prywatnych przedsiębiorców, wśród których zwiększa się udział inwestorów zagranicznych.

Wielostronny wpływ na tempo i efekty reform gospodarczych ma kształtowanie się lokalnego kontekstu społecznej działalności firm, co szczególnie uwydatnia się w funkcjonowaniu spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Obiegowe opinie na ten temat oscylują między dwiema skrajnościami: dostrzeganiem przede wszystkim uwarunkowań ich działalności w polityce państwa a przekonaniem, że najważniejsze i decydujące o wszystkim czynniki tkwią w środowisku lokalnym.

Weryfikacji tych obiegowych opinii dotyczyło badanie na temat działalności spółek z udziałem zagranicznym w środowisku lokalnym zrealizowane w czerwcu 1995 roku przez Centrum Badań Marketingowych INDICATOR na zlecenie Fundacji im. Friedricha Eberta.

Badanie przeprowadzono w 106 gminach. Dobrano je z regionów i województw o zróżnicowanym poziomie rozwoju społeczno - ekonomicznego oraz odmiennych uwarunkowaniach działalności inwestorów zagranicznych. W każdej objętej badaniem gminie przeprowadzono wywiady z przedstawicielem władz lokalnych oraz menedżerami dwu spółek z udziałem zagranicznym. Obu grupom respondentów zadawano identyczne pytania, dotyczące uwarunkowań i konsekwencji działalności spółek z udziałem zagranicznym w środowisku lokalnym. Uzyskano na tej podstawie obraz tych spółek

postrzegany przez zarządzających nimi menedżerów oraz liderów lokalnych. Rezultatem badania jest raport pt. *Lokalne uwarunkowania działalności spółek z udziałem zagranicznym*, który zostanie opublikowany przez FUNDACJĘ IM. FRIEDRICHA EBERTA i PAŃSTWOWĄ AGENCJĘ INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH.

Lokalizacja spółek

Pierwsza część badania dotyczyła wyboru miejsca działalności gospodarczej przez inwestorów zagranicznych. Jej celem było rozpoznanie czynników decydujących o lokalizacji spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Dotychczasowa wiedza na ten temat ma charakter intuicyjny i fragmentaryczny. Nie jest systematycznie zbierana i wykorzystywana. W sferze promocji Polski jako rynku inwestycji zagranicznych brakuje opracowania, które w sposób komunikatywny i atrakcyjny prezentowałoby nasz kraj w ujęciu makroregionalnym, wojewódzkim i lokalnym.

Niekorzystne skutki tego braku bardzo wyraźnie ujawniają się w odpowiedziach inwestorów zagranicznych. Wynika z nich, że **lokalizacja spółek z udziałem zagranicznym jest przede wszystkim wynikiem związku polskiego partnera z regionem**. Tego typu więź osobową wskazuje 36,3% badanych. Warto podkreślić, że czynnik ten ma charakter niezależny od decyzji i działań promocyjnych władz i instytucji wszystkich szczebli. Badani przedstawiciele gmin znacznie rzadziej (24,5%) zwracają uwagę na powiązania osobiste polskich partnerów z lokalnymi środowiskami, w których działają spółki z udziałem zagranicznym.

W sondażu ujawniono też wpływ związku partnera zagranicznego z regionem na wybór miejsca działalności spółek. Zwraca na to uwagę 23,1% inwestorów zagranicznych i 28,3% przedstawicieli władz gminnych. Wśród czynników lokalizacji spółek pojawia się korzystny wizerunek miejscowości. Część inwestorów (4,2%) wskazuje bowiem pozytywne doświadczenia innych firm z udziałem zagranicznym w danym regionie jako czynnik decydujący o lokalizacji swych inwestycji w Polsce. (tabela 1 i 2).

W celu szerszego określenia uwarunkowań wyboru środowiska lokalnego w badaniu rozpoznano również czynniki ograniczające ich lokalizację. Wypowiedzi inwestorów zagranicznych na ten temat świadczą o występowaniu różnego typu barier lokalnych podejmowania działalności gospodarczej. Przede wszystkim wynikają one - zdaniem ponad połowy (58,5%) badanych - ze słabości infrastruktury rynkowej (banków, łączności i komunikacji), wymagającej szybkiej modernizacji. Często też (41,5%) taką opinię wyrażają przedstawiciele władz lokalnych. Drugi typ ograniczeń ma charakter ekonomiczny, związany ograniczoną siłą nabywczą ludności (46,7%) lub wąskimi rozmiarami rynku lokalnego (35,4%). Następnie jedna czwarta (25,9%) inwestorów wymienia brak fachowej siły roboczej przygotowanej do nowych wymagań technologicznych i organizacyjnych oraz gwarantującej wysoką jakość wytwarzanych produktów i świadczonych usług.

Wymienione bariery mają charakter obiektywne, a ich usunięcie wykracza często poza granice lokalnych możliwości. Sondaż ujawnia jednak występowanie barier subiektywnych. W co siódmej badanej gminie (15,1%) menedżerowie skarżą się na niechęć władz lokalnych wobec inwestorów zagranicznych, a w co ósmej (12,3%) na nieprzychylnie nastawienie ludności do obcego kapitału. (tabela 3 i 4).

Bardzo krytycznie oceniane są przez menedżerów spółek działania władz lokalnych mające na celu pozyskiwanie inwestorów zagranicznych. Przeprowadzone badanie ujawnia brak takich działań w ponad połowie gmin. W jednej trzeciej (32,1%) inwestorzy zagraniczni stwierdzają, że władze lokalne nic nie robią, albo robią niewiele w tym zakresie, a w jednej piątej (22,6%) nie dostrzegają takich działań. Lokalizacja spółek z udziałem zagranicznym w tych gminach dokonuje się więc bez udziału władz lokalnych. W pozostałych gminach władze lokalne przygotowują materiały promocyjne (biuletyny, foldery, informatory) lub organizują targi i spotkania z inwestorami zagranicznymi. Zaledwie 5,7% menedżerów spółek informuje, że otrzymało od władz lokalnych konkretne oferty i propozycje współpracy oraz wydzierżawienia gruntów i nieruchomości (tabela 5 i 6)

Efektywność mechanizmu lokalizacji spółek zagranicznych może być mierzona poziomem satysfakcji menedżerów z wybranego środowiska lokalnego. Dokonany w toku

badania pomiar tej efektywności wypadła z reguły korzystnie, gdyż tylko 9,0% inwestorów zagranicznych uważa, że dokonała niekorzystnej lokalizacji swej spółki.

Promocja środowisk lokalnych

W obiegowych opiniach często zwraca się uwagę na słabą promocję Polski jako rynku inwestycji zagranicznych. Sondaż potwierdza słuszność tych opinii. Ze spontanicznych odpowiedzi inwestorów zagranicznych na otwarte pytanie: *Z jakich źródeł czerpał(a) Pan(i) wiedzę, decydując się na lokalizację działalności gospodarczej w tym regionie?* wynika, że najczęściej są to nieformalne i prywatne źródła informacji typu: osoba lub firma polska będąca współnikiem spółki (wskazuje 42,9% badanych), osobiste kontakty rodzinne (34,0%), sporadyczne kontakty z polskimi firmami i instytucjami (25,9%) oraz inni inwestorzy zagraniczni (21,7%). Jedyne co szósty menedżer wskazuje zorganizowane źródła informacji o charakterze promocyjnym: oferty, foldery i informatory przygotowane przez władze lokalne (15,1%) oraz prasę zachodnią (7,5%) lub radio i telewizję zachodnią (6,6%) (tabela 7 i 8).

Mimo tych niedostatków działalności promocyjnej, objęci sondażem menedżerowie w zdecydowanej większości (63,2%) oceniają pozytywnie swą wiedzę o środowisku lokalnym w okresie tworzenia firmy i rozpoczynania działalności gospodarczej. U pozostałych samoocena wiedzy wypadła krytycznie. Odmienne jednak opinie na ten temat mają przedstawiciele władz gminnych. Dwie trzecie ocenia wiedzę inwestorów zagranicznych o środowisku lokalnym negatywnie, a tylko jedna trzecia - pozytywnie (tabela 9 i 10).

Uzyskane wyniki świadczą o potrzebie prowadzenia aktywnej promocji regionów i miejscowości jako lokalnych rynków inwestycji zagranicznych w Polsce. Przede wszystkim należy opracować strategiczne założenia działalności promocyjnej, określając jej cele i kierunki oraz środki i formy, dostosowane do lokalnych wymagań i oczekiwań zagranicznych odbiorców.

Trudne początki

Przeprowadzony sondaż pokazuje, jak wiele trudności muszą pokonywać inwestorzy zagraniczni w początkowym okresie swej działalności. Przede wszystkim napotykają je w fazie tworzenia dobrych warunków technicznych i organizacyjnych dla rozpoczęcia działalności gospodarczej (sygnalizuje 39,6% menedżerów) oraz rekrutacji i zatrudnienia odpowiednich pracowników (39,2%). Jedna trzecia (34,4%) badanych ma kłopoty z przygotowaniem dokumentacji i formalną rejestracją firmy, a 17,5% z uzyskaniem zgody władz lokalnych na rozpoczęcie działalności. Inny rodzaj trudności powstaje w toku poszukiwania partnerów biznesowych w celu nawiązania różnych form współpracy w dziedzinie kooperacji, zaopatrzenia i handlu (17,9%). Ten ostatni rodzaj trudności znacznie częściej (54,7%) dostrzegają przedstawiciele władz gminnych (tabela 11 i 12).

Z uzyskanego rozpoznania badawczego wynika, że tylko część inwestorów zagranicznych otrzymuje pomoc w pokonywaniu powyższych trudności. Kto przede wszystkim, jakie instytucje i organizacje lokalne oraz osoby udzielają tej pomocy? Ankietowani inwestorzy wskazują najczęściej władze gminne (43,9%) lub urzędników gminnych (30,2%). Spółki z udziałem zagranicznym otrzymują też pomoc, której źródłem jest ich lokalne otoczenie gospodarcze - polscy przedsiębiorcy prywatni (21,7%), menedżerowie przedsiębiorstw państwowych (19,3%), a także inne spółki z udziałem zagranicznym (17,0%). Ponadto korzystają one z pomocy organizacji ponadlokalnych - 25,9% respondentów wskazuje agencje rządowe (np.: Państwową Agencję Inwestycji Zagranicznych i Polską Agencję Rozwoju Regionalnego), a 20,8% organizacje przedsiębiorców (np.: izby i towarzystwa gospodarcze i kluby biznesu).

Przedstawiciele władz gminnych mają znacznie korzystniejsze opinie na temat pomocy udzielanej inwestorom zagranicznym. Własną pomoc wskazuje 89,6% badanych, a pomoc urzędników gminy - 77,4%. Prawie dwie trzecie (61,3%) wymienia pomoc organizacji przedsiębiorców, 47,2% - pomoc udzielaną przez polskich przedsiębiorców, a 36,8% - przez przedsiębiorstwa państwowe (tabela 13 i 14).

Czego brakuje spółkom?

Przede wszystkim badano, czego brakuje firmom zagranicznym w dziedzinie usług biznesowych. Lista wskazywanych przez ich menedżerów braków zawiera kilka ważnych pozycji. W środowiskach lokalnych najsilniej odczuwany jest brak firm informujących o partnerach gospodarczych (wskazuje 56,6% badanych) oraz informacji o polskiej gospodarce w ogóle (43,9%) i o środowisku lokalnym w szczególności (41,0%). Ponadto inwestorzy zagraniczni zwracają uwagę na niedostatki informacji o firmach świadczących usługi biznesowe (37,7%). Obok tego sygnalizują trudności nawiązania współpracy z firmami konsultingowymi (36,8%) i reklamowymi (26,4%). Niewielka część (0,9%) narzeka na usługi prawne. Warto podkreślić pełną zbieżność opinii inwestorów zagranicznych i władz lokalnych dotyczącą braków w lokalnych usługach biznesowych (tabela 15 i 16).

Ocenie poddano także jakość usług telekomunikacyjnych w środowisku lokalnym. Inwestorzy zagraniczni najczęściej są niezadowoleni z międzymiastowej łączności telefonicznej (46,2%) oraz lokalnej łączności telefonicznej (44,5%). Międzynarodową łączność telefoniczną negatywnie ocenia 28,3% badanych. Na łączność faksową narzeka 22,6% respondentów. Władze lokalne znacznie rzadziej dostrzegają braki w sferze usług telekomunikacyjnych. Międzymiastową łączność telefoniczną negatywnie oceniono w 28,3% gmin, lokalną łączność telefoniczną - 28,3%, międzynarodową łączność telefoniczną - 17,9%, a łączność faksową - 13,2%.

Stosunki z władzami lokalnymi

Sondaż ujawnia blokadę w załatwianiu różnych rodzajów spraw spółek zagranicznych w urzędach lokalnych. Zarejestrowano wysoki stopień zbieżności opinii w tym zakresie między inwestorami zagranicznymi a władzami lokalnymi. Obie grupy badanych najczęściej wskazują dwie blokady. Pierwsza dotyczy spraw wynikających z niejasności przepisów (wskazuje 59,9% inwestorów i 58,5% przedstawicieli władz). Druga odnosi się do usprawnienia współpracy z urzędami skarbowymi (wskazuje 43,4% inwestorów i 34,9% władz). Zbieżność opinii menedżerów spółek i władz gminnych świadczy o istnieniu napięć z powodu niespójności i luk prawnych między szczeblem centralnym a szczeblem lokalnym, świadczących o potrzebie opracowania nowych przepisów dotyczących funkcjonowania podmiotów gospodarczych z udziałem zagranicznym (tabela 17 i 18).

Postulat doskonalenia prawa i zagwarantowania stabilności prawnej funkcjonowania spółek z udziałem zagranicznym w Polsce wyraźnie wyartykułowany został w propozycjach menedżerów tych spółek dotyczących poprawy współpracy z władzami lokalnymi. O potrzebie uproszczenia i odbiurokratyzowania trybu załatwiania spraw w urzędach lokalnych mówi większość (60,8%) inwestorów zagranicznych, co wymaga, ich zdaniem nowych regulacji prawnych. Warto zwrócić uwagę, że również większość (53,8%) przedstawicieli władz lokalnych zgłasza postulaty uproszczenia i odbiurokratyzowania procedur załatwiania spraw firm zagranicznych w urzędach gminnych (tabela 19 i 20).

Znaczna część (23,6%) inwestorów zagranicznych krytykuje dowolność stosowania prawa przez władze lokalne. Zwraca uwagę na potrzebę usunięcia tych ograniczeń działalności firm zagranicznych ze strony miejscowych władz, które nie wynikają z przepisów prawa lub decyzji władz centralnych. Postulat ten formuluje także 17,0% przedstawicieli władz gminnych.

Przeważają korzyści

Niemal wszyscy (96,7%) menedżerowie uważają, że działalność spółek z udziałem zagranicznym przynosi dla społeczności lokalnych większe korzyści niż zagrożenia. Tak samo sądzi zdecydowana większość (88,7%) przedstawicieli władz gminnych.

Według opinii inwestorów zagranicznych i władz lokalnych korzyści te dotyczą: zwiększenia liczby miejsc pracy (wskazuje 88,7% inwestorów i 85,8% władz), ożywienia gospodarczego środowiska lokalnego (87,3% inwestorów i 86,8% władz), wprowadzenia nowoczesnych technologii (86,3% inwestorów i 79,2% władz) oraz rozwoju kontaktów z zagranicą (85,3% inwestorów i 88,7% władz) (tabela 21 i 22).

Większość inwestorów zagranicznych (59,9%) uważa, że ich działalność nie przynosi zagrożeń dla środowiska lokalnego. Tak sądzi mniej (45,3%) przedstawicieli władz lokalnych. Najczęściej wymieniają oni: napływy „brudnych technologii” (21,7%) i przywóz odpadów do Polski (19,8%) oraz bankructwo miejscowych przedsiębiorstw wskutek konkurencji z firmami zagranicznymi (17,0%). Na to ostatnie zagrożenie zwraca uwagę 15,1% inwestorów zagranicznych.

W opinii obu grup badanych inwestorzy zagraniczni mają wiele korzyści związanych z ich działalnością w środowisku lokalnym. Przede wszystkim uzyskują oni: dobre perspektywy rozwojowe (77,4% władz i 69,3% inwestorów), tanią siłę roboczą (80,2% władz i 56,6% inwestorów), duże zyski (51,9% władz i 27,8%) oraz łatwy zbył towarów (47,2% i 25,5%).

Przewaga korzyści nad zagrożeniami w działalności spółek z udziałem zagranicznym w środowisku lokalnym stanowi podstawę optymistycznej oceny ich perspektywy rozwojowych w Polsce. Wyraża ją 73,1% badanych inwestorów zagranicznych i 74,6% przedstawicieli władz lokalnych.

Tabela 1. Lista rankingowa czynników decydujących o lokalizacji spółek z udziałem zagranicznym (w %) *opinie inwestorów zagranicznych*

Miejsce na liście rankingowej	Rodzaje czynników	Ocena czynników				
		bardzo ważny	średnio ważny	mало ważny	nieważny	razem
1	związek polskiego partnera z regionem	36,3	17,5	21,2	25,0	100,0
2	korzystne położenie i połączenia komunikacyjne miejscowości	29,2	31,1	19,3	20,3	100,0
3	duża podaż i niska cena siły roboczej	25,9	29,7	19,8	24,5	100,0
4	możliwość przejęcia wolnych obiektów produkcyjnych, magazynowych, biurowych itp.	24,5	32,1	14,6	28,8	100,0
5	związki partnera zagranicznego z regionem (pochodzenie, wcześniejsze kontakty)	23,1	19,3	17,5	40,1	100,0
6	możliwość znalezienia nowych rynków zbytu (bliskość granic)	22,6	24,5	17,5	35,4	100,0
7	duży rynek zbytu w regionie	13,7	23,6	23,6	39,2	100,0
8	mala konkurencja ze strony lokalnych firm	11,3	24,1	23,6	41,0	100,0
9	duża podaż i łatwy dostęp do surowców w regionie	10,4	19,8	26,9	42,9	100,0
10	niskie ceny surowców w regionie	7,1	18,4	21,2	53,3	100,0
11	pozytywne doświadczenia innych spółek z udziałem zagranicznym w tym regionie	4,2	13,2	22,2	60,4	100,0

N = 212

* ułożona według kryterium częstotliwości przypisywania im bardzo ważnego znaczenia

Tabela 2. Lista rankingowa czynników decydujących o lokalizacji spółek z udziałem zagranicznym[†] (w %) *opinie władz lokalnych*

Miejsce na liście rankingowej	Rodzaje czynników	Ocena czynników				
		bardzo ważny	średnio ważny	mало ważny	nieważny	razem
1	korzystne położenie i połączenia komunikacyjne miejscowości	48,1	33,0	10,4	8,5	100,0
2	możliwość przejęcia wolnych obiektów produkcyjnych, magazynowych, biurowych, itp.	46,2	31,1	11,3	11,4	100,0
3	duża podaż i niska cena siły roboczej	43,4	34,0	14,2	8,4	100,0
4	możliwość znalezienia nowych rynków zbytu (bliskość granic)	34,0	27,4	20,8	17,8	100,0
5	duży rynek zbytu w regionie	29,2	26,4	24,5	19,9	100,0
6	związki partnera zagranicznego z regionem (pochodzenie, wcześniejsze kontakty)	28,3	23,6	29,2	18,9	100,0
7	związek polskiego partnera z regionem	24,5	36,8	25,5	13,2	100,0
8	mala konkurencja ze strony lokalnych firm	19,8	37,7	30,2	12,3	100,0
9	pozytywne doświadczenia innych spółek z udziałem zagranicznym w tym regionie	17,9	40,6	19,8	21,7	100,0
10	duża podaż i łatwy dostęp do surowców w regionie	16,0	29,2	28,3	26,5	100,0
11	niskie ceny surowców w regionie	9,4	24,5	32,1	34,0	100,0

N = 106

[†] ułożona według kryterium częstotliwości przypisywania im bardzo ważnego znaczenia

Tabela 3. Czynniki ograniczające lokalizację spółek z udziałem zagranicznym
opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje czynników	% wskazujących ^{*)}
1	słabość infrastruktury rynkowej (banków, łączności, komunikacji)	58,5
2	ograniczona siła nabywca ludności	46,7
3	wąskie rozmiary rynku lokalnego	35,4
4	brak fachowej siły roboczej	25,9
5	niechęć władz lokalnych wobec inwestorów zagranicznych	15,1
6	nieprzychylnie nastawienie ludności do obcego kapitału	12,3
7	niekorzystna lokalizacja	9,0

N = 212

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka czynników

Tabela 4. Czynniki ograniczające lokalizację spółek z udziałem zagranicznym
opinie władz lokalnych

Lp.	Rodzaje czynników	% wskazujących ^{*)}
1	ograniczona siła nabywca ludności	45,3
2	słabość infrastruktury rynkowej (banków, łączności, komunikacji)	41,5
3	wąskie rozmiary rynku lokalnego	38,7
4	brak fachowej siły roboczej	15,1
5	nieprzychylnie nastawienie ludności do obcego kapitału	12,3
6	niekorzystna lokalizacja	11,3
7	niechęć władz lokalnych wobec inwestorów zagranicznych	2,8

N = 106

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka czynników

Tabela 5. Działania władz lokalnych mające na celu pozyskiwanie inwestorów zagranicznych

opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje działań	% wskazujących ^{*)}
1	nic nie robią albo robią niewiele	32,1
2	inwestorzy zagraniczni nie dostrzegają takich działań władz lokalnych	22,6
3	przygotowują oferty, biuletyny, foldery, informatory, publikacje	21,7
4	organizują targi, wystawy i spotkania z inwestorami zagranicznymi	15,1
5	składają propozycje współpracy, wydzierzawienia gruntów i nieruchomości	5,7
6	są przychylnie i otwarte na każdą propozycję	5,7
7	przyznają ulgi inwestycyjne i podatkowe	3,3

N = 212

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka działań

Tabela 6. Działania władz lokalnych mające na celu pozyskiwanie inwestorów zagranicznych

opinie władz lokalnych

Lp.	Rodzaje działań	% wskazujących ^{*)}
1	przygotowują oferty, biuletyny, foldery, informatory, publikacje	56,6
2	organizują targi, wystawy i spotkania z inwestorami zagranicznymi	55,6
3	przyznają ulgi inwestycyjne i podatkowe	19,8
4	składają propozycje współpracy, wydzierzawienia gruntów i nieruchomości	18,9
5	tworzą agendy i biura d/s inwestycji zagranicznych	7,5

N = 106

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka działań

Tabela 7. Źródła informacji o środowisku lokalnym, z których korzystali inwestorzy zagraniczni przed podjęciem działalności w Polsce

opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje źródeł	% wskazujących ^{*)}
1	osoba/firma polska będąca współnikiem	42,9
2	prywatne kontakty z Polakami	42,5
3	wcześniejsze kontakty handlowe lub kooperacja z Polską	41,0
4	kontakty z rodziną z Polski	34,0
5	sporadyczne kontakty z polskimi firmami i instytucjami	25,9
6	inni inwestorzy zagraniczni	21,7
7	władze lokalne (oferty, foldery, informatory)	15,1
8	prasa, radio i telewizja polska	14,2
9	prasa zachodnia	7,5
10	telewizja i radio zachodnie	6,6

N = 212

* procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka źródeł

Tabela 8. Źródła informacji o środowisku lokalnym, z których korzystali inwestorzy zagraniczni przed podjęciem działalności w Polsce

opinie władz lokalnych

Lp.	Rodzaje źródeł	% wskazujących ^{*)}
1	kontakty z rodziną z Polski	41,5
2	agendy rządowe, urzędy wojewódzkie prowadzące działalność promocyjną	36,8
3	władze lokalne (oferty, foldery, informatory)	34,0
4	wcześniejsze kontakty handlowe lub kooperacja z Polską	23,6
5	prasa, radio i telewizja polska	15,1
6	firmy konsultingowe	6,6

N = 106

* procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka źródeł

Tabela 9. Wiedza inwestorów zagranicznych o środowisku lokalnym w okresie rozpoczynania działalności

opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Poziom wiedzy	% wskazujących
1	bardzo mała	9,0
2	mała	22,6
3	pogłębiona	36,3
4	bardzo duża	26,9
5	trudno określić	4,7
6	brak odpowiedzi	0,5
razem		100,0

N = 212

Tabela 10. Wiedza inwestorów zagranicznych o środowisku lokalnym w okresie rozpoczynania działalności

opinie władz lokalnych

Lp.	Poziom wiedzy	% wskazujących
1	bardzo mała	13,2
2	mała	40,6
3	pogłębiona	25,5
4	bardzo duża	8,5
5	trudno określić	12,2
razem		100,0

N = 106

Tabela 11. Trudności w tworzeniu spółek z udziałem zagranicznym
opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje trudności	% wskazujących ^{*)}
1	stworzenie dobrych warunków technicznych i organizacyjnych dla rozpoczęcia działalności gospodarczej	39,6
2	rekrutacja i zatrudnienie odpowiednich pracowników	39,2
3	przygotowanie dokumentacji i formalna rejestracja firmy	34,4
4	przekonanie własnych pracowników do celów firmy (stworzenie dobrego zespołu ludzi oddanych firmie)	29,4
5	znalezienie partnerów biznesowych	17,9
6	uzyskanie zgody władz na rozpoczęcie działalności	17,5

N = 212

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka rodzajów trudności

Tabela 12. Trudności w tworzeniu spółek z udziałem zagranicznym
opinie władz lokalnych

Lp.	Rodzaje trudności	% wskazujących ^{*)}
1	znalezienie partnerów biznesowych	54,7
2	stworzenie dobrych warunków technicznych i organizacyjnych dla rozpoczęcia działalności gospodarczej	40,6
3	przygotowanie dokumentacji i formalna rejestracja firmy	38,7
4	przekonanie własnych pracowników do celów firmy (stworzenie dobrego zespołu ludzi oddanych firmie)	32,1
5	rekrutacja i zatrudnienie odpowiednich pracowników	24,5
6	uzyskanie zgody władz na rozpoczęcie działalności	10,4

N = 106

* - procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka rodzajów trudności

Tabela 13. Rola instytucji i organizacji lokalnych w uruchomieniu działalności gospodarczej przez spółki z udziałem zagranicznym (w %)
opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje osób, instytucji i organizacji lokalnych	Ocena roli			
		udzielili pomocy	stwarzali trudności	brak oceny	razem
1	wójt, burmistrz, prezydent	43,9	6,1	50,0	100,0
2	lokalni przedsiębiorcy polscy	21,7	5,2	73,1	100,0
3	kościół	6,6	1,4	92,0	100,0
4	urzędnicy gminy	30,2	12,3	57,5	100,0
5	przedsiębiorstwa państwowe	19,3	6,1	74,6	100,0
6	inne spółki z udziałem zagranicznym	17,0	1,9	81,1	100,0
7	organizacje przedsiębiorców (np. izby i towarzystwa gospodarcze, kluby biznesu)	20,8	0,5	78,7	100,0
8	agencje rządowe (np. Państwowa Agencja Inwestycji zagranicznych, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego)	25,9	4,2	69,9	100,0

N = 212

Tabela 14. Rola instytucji i organizacji lokalnych w uruchomieniu działalności gospodarczej przez spółki z udziałem zagranicznym (w %) *opinie władz lokalnych*

Lp.	Rodzaje instytucji i organizacji lokalnych	Ocena roli			
		udzieliły pomocy	stwarzały trudności	brak oceny	razem
1	wójt, burmistrz, prezydent	89,6	-	10,4	100,0
2	lokalni przedsiębiorcy polscy	47,2	9,4	43,4	100,0
3	kościół	15,1	1,9	83,0	100,0
4	urzędnicy gminy	77,4	1,9	20,7	100,0
5	przedsiębiorstwa państwowe	36,8	8,5	54,7	100,0
6	inne spółki z udziałem zagranicznym	36,8	7,5	54,7	100,0
7	organizacje przedsiębiorców (np. izby i towarzystwa gospodarcze, kluby biznesu)	61,3	-	38,7	100,0
8	agencje rządowe (np. Państwowa Agencja Inwestycji zagranicznych, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego)	45,3	2,8	51,9	100,0

N = 106

Tabela 15. Ocena usług biznesowych w środowisku lokalnym *opinie inwestorów zagranicznych*

Lp.	Rodzaje braków	% wskazań/*
1	wyspecjalizowanych firm informujących o partnerach gospodarczych	56,6
2	informacji o polskiej gospodarce	43,9
3	informacji o środowisku lokalnym	41,0
4	informacji o firmach świadczących usługi biznesowe	37,7
5	firm konsultingowych	36,8
6	firm marketingowych	36,8
7	firm reklamowych	26,4
8	planów rozwoju gospodarczego	0,9
9	usług prawnych	0,9
10	innych	4,3
11	nie wybrał nic	12,3

N = 212

/* procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka braków

Tabela 16. Ocena usług biznesowych w środowisku lokalnym *opinie władz lokalnych*

Lp.	Rodzaje braków	% wskazań/*
1	wyspecjalizowanych firm informujących o partnerach gospodarczych	56,6
2	informacji o środowisku lokalnym	44,3
3	informacji o polskiej gospodarce	39,6
4	firm marketingowych	36,8
5	firm konsultingowych	35,8
6	informacji o firmach świadczących usługi biznesowe	34,9
7	firm reklamowych	25,5
8	brak bezpośredniego kontaktu między zainteresowanymi	1,9
9	brak kredytów, partnerów z kapitałem	1,9
10	brak precyzyjnej znajomości prawa	1,9
11	stabilizacja przepisów	0,9
12	brak specjalistów w dziedzinie prawa gospodarczego	0,9
13	innych	3,8
14	nie wybrał nic	7,5

N = 106

/* procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka braków

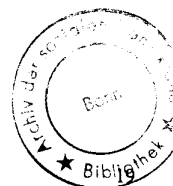

Tabela 17. Sprawy, których nie mogą załatwić inwestorzy zagraniczni w urzędach lokalnych

<i>opinie inwestorów zagranicznych</i>		
Lp.	Rodzaje spraw	% wskazań*
1	sprawy wynikające z niejasności przepisów	59,9
2	usprawnienie współpracy z urzędami skarbowymi	43,4
3	sprawy związane z telekomunikacją	40,6
4	niedotrzymywanie terminów przez urzędników	31,6
5	częste i uciążliwe kontrole	31,6
6	sprawy celne	23,6
7	przerwy w dostawach energii	23,1
8	sprawy związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej	19,8
9	sprawy związane z uzyskaniem tytułu własności	17,5
10	trudności związane z uzyskaniem zezwolenia na pracę cudzoziemców	10,8
11	usprawnienie transportu	10,4
12	trudności z uzyskaniem zezwolenia na reklamę uliczną	9,9
13	trudności związane z występującą korupcją	7,5
14	trudności związane z uzyskaniem ulg podatkowych z racji zatrudnienia niepełnosprawnych	7,5
15	sprawy regulacji kosztów remontowych	5,7

N= 212

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka spraw

Tabela 18. Sprawy, których nie mogą załatwić inwestorzy zagraniczni w urzędach lokalnych

<i>opinie władz lokalnych</i>		
Lp	Rodzaje spraw	% wskazań*
1	sprawy wynikające z niejasności przepisów	58,5
2	usprawnienie współpracy z urzędami skarbowymi	34,9
3	sprawy związane z telekomunikacją	32,1
4	sprawy związane z uzyskaniem tytułu własności	31,1
5	sprawy związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej	23,6
6	sprawy celne	20,8
7	niedotrzymywanie terminów przez urzędników	18,9
8	częste i uciążliwe kontrole	15,1
9	trudności związane z uzyskaniem ulg podatkowych z racji zatrudnienia niepełnosprawnych	11,3
10	trudności związane z uzyskaniem zezwolenia na pracę cudzoziemców	10,4
11	usprawnienie transportu	10,4
12	przerwy w dostawach energii	10,4
13	trudności związane z występującą korupcją	5,7
14	trudności z uzyskaniem zezwolenia na reklamę uliczną	5,7
15	sprawy regulacji kosztów remontowych	4,7

N = 106

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka spraw

Tabela 19. Propozycje zmian we współpracy spółek z udziałem zagranicznym i władz lokalnych

opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Propozycje zmian	% wskazań*	% wskazań* w 1993 r.
1	uproszczyć i odbiurokratyzować tryb załatwiania spraw	60,8	62,3
2	usprawnić obustronny przepływ informacji	58,5	50,9
3	podnieść kwalifikacje pracowników zajmujących się obsługą firm z udziałem kapitału zagranicznego	52,4	44,0
4	wyodrębnić we władzach komórki zajmujące się firmami zagranicznymi	32,1	16,3
5	usunąć ograniczenia działalności ze strony władz miejscowych nie wynikające z przepisów prawa lub decyzji władz centralnych	23,6	25,1

N = 212

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka propozycji

Tabela 20. Propozycje zmian we współpracy spółek z udziałem zagranicznym i władz lokalnych

opinie władz lokalnych

Lp.	Propozycje zmian	% wskazań*
1	usprawnić obustronny przepływ informacji	81,1
2	podnieść kwalifikacje pracowników zajmujących się obsługą firm z udziałem kapitału zagranicznego	55,7
3	uproszczyć i odbiurokratyzować tryb załatwiania spraw	53,8
4	wyodrębnić we władzach komórki zajmujące się firmami zagranicznymi	28,3
5	usunąć ograniczenia działalności ze strony władz miejscowych nie wynikające z przepisów prawa lub decyzji władz centralnych	17,0

N = 106

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka propozycji zmian

Tabela 21. Korzyści dla środowiska lokalnego wynikające z działalności inwestorów zagranicznych

opinie inwestorów zagranicznych

Lp.	Rodzaje korzyści	% wskazań*
1	zwiększenie liczby miejsc pracy	88,7
2	ożywienie gospodarcze środowiska lokalnego	87,3
3	wprowadzenie nowoczesnych technologii	86,3
4	rozwój kontaktów z zagranicą	85,3
5	poprawa zaopatrzenia rynku lokalnego	68,4
6	podniesienie standardu życiowego ludności	67,9
7	inne	5,7

N = 212

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka korzyści

Tabela 22. Korzyści dla środowiska lokalnego wynikające z działalności inwestorów zagranicznych

opinie władz lokalnych

Lp.	Rodzaje korzyści	% wskazań*
1	rozwój kontaktów z zagranicą	88,7
2	ożywienie gospodarcze środowiska lokalnego	86,8
3	zwiększenie liczby miejsc pracy	85,8
4	wprowadzenie nowoczesnych technologii	79,2
5	podniesienie standardu życiowego ludności	62,3
6	poprawa zaopatrzenia rynku lokalnego	55,7
7	inne	10,4
8	trudno powiedzieć	0,9

N = 106

*/ procenty nie sumują się do 100, ponieważ część badanych wskazywała jednocześnie kilka korzyści

PAŃSTWOWA AGENCJA INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH

Głównym zadaniem Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych jest promocja Polski w celu zwiększenia napływu zagranicznych inwestycji. PAIZ jest spółką akcyjną Skarbu Państwa. Jej działalność finansuje fundusz PHARE Unii Europejskiej i rząd polski.

W ramach ustalonego przez rząd polski i Unię Europejską programu promocyjnego INVESTPROM pomagamy w rozwoju promocji sektorowej (branżowej) i regionalnej, m.in.:

- opracowujemy strategie promocyjne dla regionów;
- prowadzimy promocję konkretnych projektów, np. Specjalnych Stref Ekonomicznych;
- organizujemy szkolenia nt. inwestycji zagranicznych dla władz lokalnych i agencji rozwoju regionalnego;
- organizujemy seminaria inwestycyjne oraz inne imprezy promocyjne.

Zajmujemy się także tworzeniem w polskim społeczeństwie pozytywnego wizerunku inwestycji zagranicznych, badamy ich zaawansowanie oraz prowadzimy analizy porównawcze gospodarki i klimatu inwestycyjnego w Polsce i innych krajach Europy Środkowej i Wschodniej.

Postulujemy zmiany w przepisach i procedurach utrudniających napływ kapitału zagranicznego oraz staramy się ułatwić zagranicznym inwestorom prowadzenie interesów w Polsce.

Zagranicznym inwestorom oferujemy:

- udzielanie wszechstronnych informacji o polskim prawodawstwie oraz stanie gospodarki;
- pomoc w znalezieniu polskiego partnera, wyszukaniu lokalizacji inwestycji;
- ułatwianie kontaktów z polskimi organizacjami gospodarczymi;

Polskim firmom, które szukają zagranicznego partnera możemy pomóc w:

- przygotowaniu ofert inwestycyjnych;
- opracowaniu katalogów, informatorów, folderów;
- tworzeniu banków informacji;
- organizowaniu prezentacji promocyjnych regionów lub branż;
- szkoleniu w zakresie promocji inwestycji zagranicznych.

PAIZ jest instytucją non-profit i nasze usługi są bezpłatne. Przy nawiązywaniu kontaktów i w czasie rozmów staramy się znaleźć rozwiązania korzystne dla wszystkich partnerów.

Państwowa Agencja Inwestycji Zagranicznych SA

Al. Róż 2, 00-559 Warszawa

tel. (22) 629-57-17, 621-62-21, 621-89-04

fax (22) 621-84-27